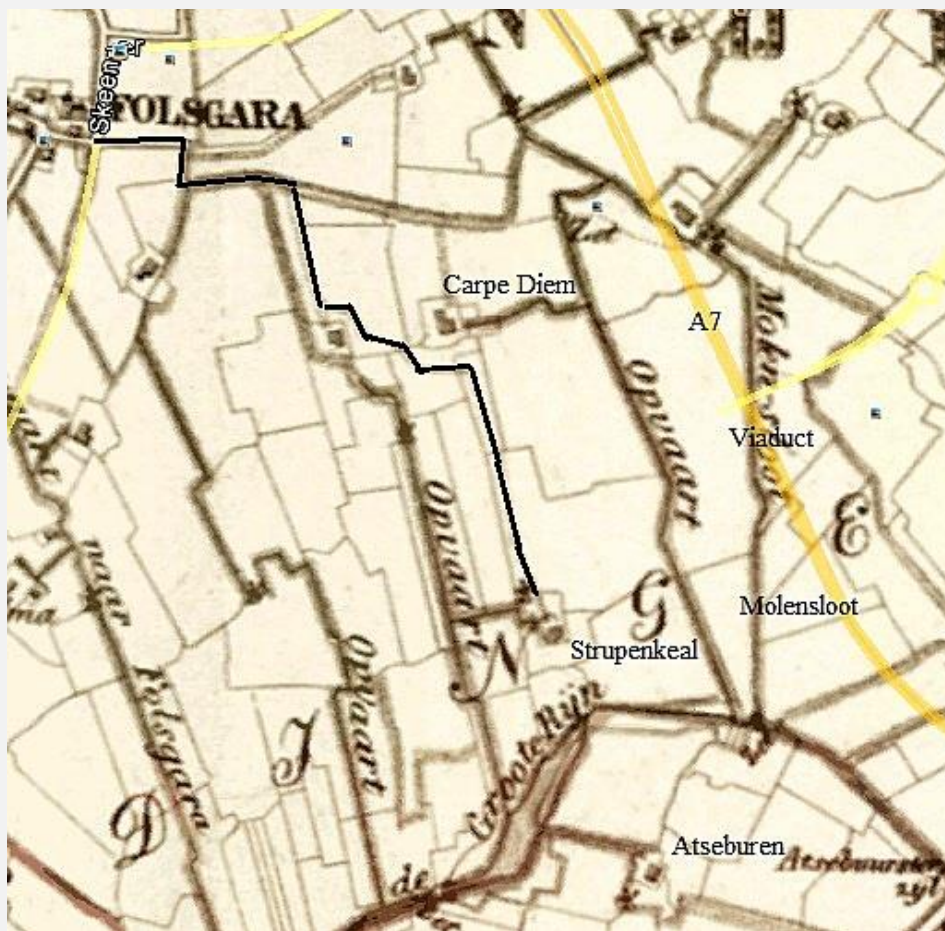

Dorpscanon van Folsgeare

De terp Strûpenkeal

© kaartje Eekhoff 1849

De terp Strûpenkeal

Strûpenkeal is een terp vlakbij Folsgeare. Vanaf het viaduct over de A7 bij de afslag Sneek komend uit de richting van Bolsward, is een kronkelend restant van de oude molensloot te zien en rechts staat een terp in het landschap, omringd door bomen. Het is een voor deze regio zeer hoge terp, ruim 3 meter. Voor velen een onbekend, maar tegelijkertijd uniek monument.

Voordat de terp werd aangelegd, is er al bewoning op deze plek geweest. Tussen vondsten in de terpzool van de terp kwamen scherven uit de late ijzertijd / begin Romeinse tijd tevoorschijn, samen met enkele tientallen brokken ruwijzer dat wolf wordt genoemd. Deze wolf is geproduceerd in laagovens die gevuld werden met ijzeroer wat in ruime mate voorhanden was in en langs de Ald Rien of Groote Rijn.

Dorpscanon van Folsgeare

De terp Strûpenkeal

Voor de mensen die zich hier ruim twee eeuwen voor het begin van de jaartelling vestigden, zal de aanwezigheid van grote hoeveelheden ijzeroer een beslissende

factor zijn geweest. Vondsten van Romeinse munten ten noorden van de terp geven aan dat de bewoners contact hebben gehad met de buitenwereld.

Ijzeroer anno 2011 in de Ald Rien

foto Atse Bruin

Er zijn rond Strûpenkeal meerdere veenterpen gevonden, wat aangeeft dat het een voor die periode dichtbevolkt gebied is geweest.

Door een klimaatverandering kort na het begin van de jaartelling stijgt het zeewaterpeil en worden die vroege bewoners van huis en haard verdreven. Op en rond de originele terp worden nog steeds aardewerk scherven teruggevonden uit die periode.

Een brok wolf uit de terpzool van Strûpenkeal

foto Atse Bruin

Dorpscanon van Folsgeare

De terp Strûpenkeal

Een scherf bandstreep aardewerk, versierd met vingerstrepen, gevonden vlakbij de terp Strûpenkeal.

foto Atse Bruin

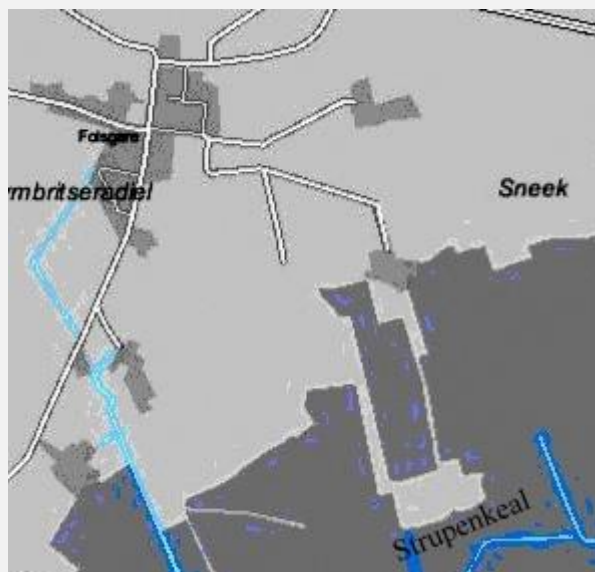

Rond de 8^e eeuw komen mensen met hun bootjes de Ald Rien of Groote Rijn afzakken, die zich gaan vestigen op de terp. Ze bouwen aan het water een nieuw onderkomen. Bij het graven naar zoet water vonden ze scherven onder een dikke kleilaag. Zo ontdekten zij dat ze niet de eerste bewoners waren.

De kleine terp groeit gestaag uit naar een grote en hoge terp die uiteindelijk ongeveer een oppervlakte zal krijgen van zeven pondemaat.

Er zijn nog geen dijken, de mensen wonen met hun vee in deze tijd van vele overstromingen hoog en droog op de terp. Het voordeel van de overstromingen is, dat het zeewater zout achter laat in het veen. Zout is in die tijd een zeer waardevol artikel. Het winnen van zout uit het veen wordt zelnering genoemd. Het veen met zout wordt uitgegraven en verbrand in een speciale oven. De

overgebleven as wordt vermengd met water en weer uitgekookt tot het zout overblijft. Dit eindproduct wordt gebruikt voor eigen gebruik of als betaalmiddel.

Donkergrijs is het gebied waar zelnering heeft plaatsgevonden. De oppervlakte van de terp komt op dit kaartje ook naar voren.

kaartje: Fryske Akademy

Dorpscanon van Folsgeare

De terp Strûpenkeal

Als begin 10e eeuw begonnen wordt met de aanleg van dijken, verdwijnt de noodzaak om terpen aan te leggen. Het dorp Foldersgara wordt kort daarna gesticht en komt er een voetpad van de terp naar het nieuwe dorp.

De eerste bewoner van Strûpenkeal waar we iets van weten is Buwa Peekaz die er in 1511 meijer is. Eigenaars zijn Lubbert Peters en zijn zuster Naenka uit Sneek. Het land ligt laag en bestaat uit Haenland, Saedland, Hoijland, Rijedland, een wijer (waterbekken) en de terp.

Rond 1809 koopt Ruurd Freerks Abma de boerderij met 35 pondemaat land erbij, om zijn kinderen een toekomst te geven. Aangezien de kinderen nu nog te jong zijn, wordt de boerderij eerst verhuurd. Als zoon Freerk Rurds Abma in 1839 trouwt met Tjitske Johans Cossen wordt hij de eerste Abma op Strûpenkeal.

Na zijn overlijden in 1858 wordt hij opgevolgd door Lolke Ulbes van Wieren. Lolke is een zoon van Gerritje Rurds Abma uit haar tweede huwelijk met Ulbe Lolkes van Wieren. De boerderij blijft in de familie tot 1888 en komt dan in de verkoop. Notaris Peerenboom uit Bolsward koopt de boerderij en deze wordt verhuurd aan Hessel Jans Boersma en Doite Wiersma. Door het plotselinge overlijden van Hessel Jans in 1891 komt de boerderij opnieuw in de verhuur.

Lieuwe Cossen en Marie Jans Rienstra zijn net getrouwd en zoeken een plek om te starten. Hoewel de boerderij afgelegen ligt, zijn ze blij dat ze een kans krijgen. Ze worden de volgende huurders.

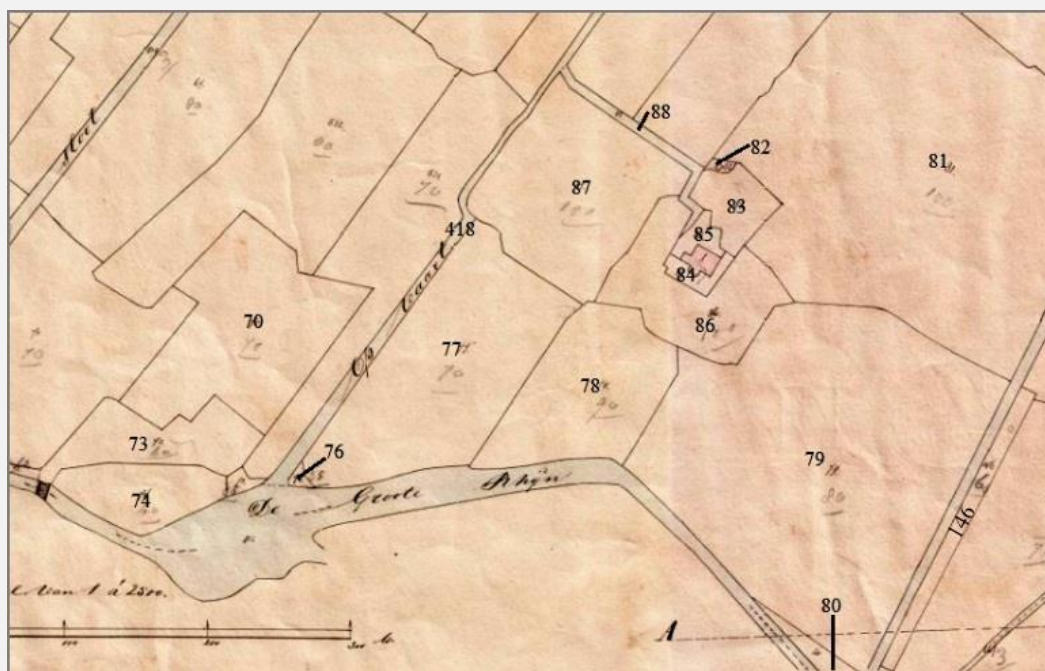

Strûpenkeal in de tijd dat Lieuwe Cossen er boer is.

foto: Cossen boek

Dorpscanon van Folsgeare

De terp Strûpenkeal

kaartje

Netteplan
1887

De terp is nog één geheel en beslaat perceel no 82 t/m 87. Perceel no 87 heeft de veldnaam “de Terp” en er staat een molen, no 82. Deze zal later verplaatst worden naar de opvaart no 418.

De nummers 70, 73 en 74 liggen in het gebied wat de Kealle Hey wordt genoemd. De zet over de Ald Rien in de zuidelijke punt van perceel no 73 heet dan ook de Kealle Hey zet.

De vervallen molen aan de opvaart met Strûpenkeal op de achtergrond.

Links op de achtergrond het bos bij Epema State, Ijsbrechtum

foto: collectie Feike van der Velde

Na het overlijden van Lieuwe Sjrks in 1916 komt Marten Kampen als huurder op de boerderij. Marten Kampen heeft een huurcontract tot 1922. Ondertussen

Dorpscanon van Folsgeare

De terp Strûpenkeal

---

koopt Feike Boschma in 1920 de boerderij. In hetzelfde jaar wordt het gemaal aan de opvaart gebouwd.

In die tijd kan dat terpaarde nog een fortuin opbrengen en Feike Boschma laat de terp afgraven. Voor het afvoeren van de terpaarde wordt gebruik gemaakt van de laad- en loskade die langs perceel 87 aan de opvaart ligt. Het afgraven gaat zover dat de voorgevel van de boerderij dreigt te verzakken, zodat men weer aarde moet aanvoeren om erger te voorkomen.

Het gemaal zal dienst doen tot 1993. Dan wordt het vervangen door een nieuw gemaal aan de Hemdijk.

Feike Boschma heeft de boerderij gekocht voor zijn zoon Hessel Feikes Boschma. Hessel trouwt in 1922 met Marijke de Boer en het paar komt dan op de boerderij. Hessel en Marijke blijven er wonen tot 1931, waarna Gorrit Feikes Boschma er nog tot 1935 boer zal zijn.

Vervolgens wordt de boerderij gekocht door Willem van der Velde, die getrouwd is met Wietske Boschma.

In 1958 overlijdt Willem van der Velde en weduwe van der Velde blijft er met behulp van haar kinderen wonen tot 1965. Daarna neemt dochter Boukje, die in 1962 is getrouwd met Pieter Lycklama à Nijeholt, de boerderij over.

De boerderij vóór de brand in 1973

foto
collectie Feike van der Velde

Hun oudste dochter Wietske vertelt in de “Subjectieve Atlas van Fryslân” over Strûpenkeal. Ze groeit op Strûpenkeal op en als ze zes jaar is, moet ze naar de lagere school in Folsgeare. Ze wordt er met de tractor heen gebracht. Zo staat ze

Dorpscanon van Folsgeare

De terp Strûpenkeal

---

dan voor het eerst in haar leven op het schoolplein, ingesloten door woningen en mensen. Het weidse landschap waar ze aan gewend was, is daar niet.

Op 31 juli 1973, als de hooivakken in de schuur vol zijn, wordt ze midden in de nacht gewekt. Het was begonnen te roken in het middenvak (hooibroei) en ze moet meehelpen om het smeulende hooi uit de schuur te halen. Als ze later weer in bed ligt, schrikt ze wakker van het helse licht voor haar dakraam. In paniek rent ze langs een brandende trap naar buiten. De boerderij brandt in zijn geheel af. Het gebouw was onverzekerd en wordt niet herbouwd.

Sindsdien ligt de terp met de restanten van de afgebrande boerderij omringd door bomen in het landschap.

Strûpenkeal na de brand in 1973

foto: archief Wietske Lycklama à Nijeholt

foto Wytske Heida

Dorpscanon van Folsgeare

De terp Strûpenkeal

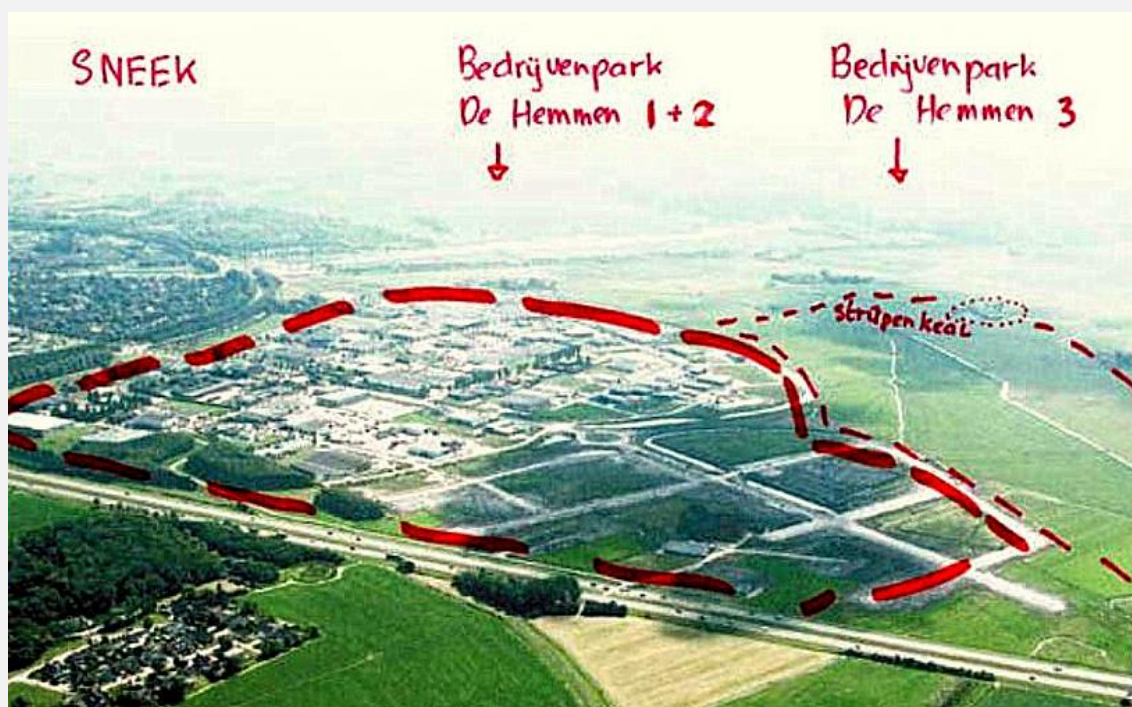
De Leeuwarder Courant heeft in 2007/ 2008 een oproep aan de lezers gedaan om een verklaring te geven voor de naam “Strûpenkeal”. Er worden vele verklaringen door de lezers opgestuurd. Eén ervan is van Feike van der Velde die zijn jeugd op de boerderij

heeft doorgebracht. Volgens hem heeft het te maken met het illegaal slachten. Dit wordt ondersteund door een artikel wat in april 1918 in de LC staat met de kop:

Het geknoei op het platteland

Naar aanleiding van het bericht over het frauduleus slachten van een kalf door den landbouwer H te Folsgeare deelt men ons van bevoegde zijde mede dat bedoeld bericht zeer overdreven en onjuist is. De landbouwer heeft geen proces gekregen maar zijn overtreding gulweg goedge maakt door het kalf den armen in zijn dorp ten geschenke te geven waarmee de zaak geschikt is.

Het zal echter wel een raadsel blijven hoe de terp echt aan zijn naam gekomen is.

De terp ligt nu nog in een weids landschap, maar dit zal veranderen zoals blijkt uit de tekening uit de “Subjectieve atlas van Fryslân” Wietske Lycklama à Nijeholt.

Dorpscanon van Folsgeare

De terp Strûpenkeal

De raad van de gemeente Súdwest-Fryslân heeft in 2019 ingestemd met de aanleg van het bedrijventerrein Hemmen III. Het landschap zal deels verdwijnen en plaats maken voor bedrijfsgebouwen die de terp Strûpenkeal uit het zicht zullen laten verdwijnen.

Colofon

Tekst: Atse Bruin

Bewerking: Wytske Heida

Foto's: Atse Bruin, collectie Feike van der Velde, Wietske Lycklama à Nijeholt, Wytske Heida, het Cnossen boek

Kaartjes: Eekhoff, Fryske Akademy, Netteplan

Disclaimer: Voor alle foto's geldt, dat er zorgvuldig is uitgezocht wie de eigenaar is en is toestemming gevraagd en gekregen voor gebruik in dit venster. Vensters over personen zijn geplaatst na feedback met betrokkenen. Mocht er desondanks iets niet correct zijn, gelieve de redactie te informeren.